

Posudek bakalářské práce

ANNA HOLEČKOVÁ, *Slovesa s prefixem ri- v současné italštině*. Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2016/2017.

Anna Holečková si jako téma své bakalářské práce vybrala zdánlivě omezené téma, totiž analýzu produktivního prefixu *-ri* v současné italštině. Chování tohoto iterativního prefixu podrobně popsala jak na základě velkého množství korpusových dat (čerpaných z ItWaC), tak na základě vyhodnocení úsudků rodilých mluvčích, kterým hypotetické formace předkládala. Této empirické části práce, v níž je patrná velká autorčina autonomie (k některým zajímavým – byť sporným – interpretacím se vrátím), předchází detailní část teoretická, kde je na základě hlavních sekundárních zdrojů popsáno fungování slovtvorby.

Práce je rozdělena do devíti kapitol. Po stručném úvodu následuje kapitola věnovaná slovní zásobě a jejímu obohacování. Třetí kapitola přináší podrobný popis slovtvorných procesů (včetně pojmů, jako jsou restriktce slovtvorných pravidel a produktivita). Čtvrtá kapitola se týká derivate v protikladu ke kompozici; pátá kapitola se zabývá už jen derivací a zvláště pak prefixací, jejíž povaha je popsána na základě několika příkladů. Jádro práce tvoří šestá, sedmá, osmá a devátá kapitola. Nejprve autorka shrnuje základní fakta o prefixu *ri-* na základě citované sekundární literatury (Baroni, Montermini, Iacobini). V sedmé kapitole přichází na řadu analýza korpusových dat. Z obrovského množství materiálu vybrala diplomantka vzorek nejfrekventovanějších sloves, stejně tak jako vzorek formací s nízkou frekvencí (od 8 výskytů až po *hapaxy*). Jednotlivé příklady se pokouší klasifikovat a interpretovat; vybrané příklady také nabízí v širším kontextu, který doprovází vlastním (a obvykle zdařilým) překladem. Osmá kapitola je pak zaměřena na experimentální data. Autorka zde vybrala některé formace, zejména ty, které by dle popsaných restrikcí neměly být přijatelné, a předložila je šesti rodilým mluvčím k posouzení. Výsledky – byť samozřejmě jen velmi dílčí a také velmi nejednotné – shrnuje v tabulce (v příloze práce). Každé hodnocení rodilým mluvčím také interpretuje – tato interpretace je v samostatné deváté kapitole.

Jak je zřejmé, bakalářská práce Anny Holečkové je zajímavým textem, zejména ve druhé části, kde se autorka směle pouští do nesnadné interpretace nejen doložených dat, ale i těch zcela potenciálních. Určitě by bylo možné experimentální dotazníkovou část metodologicky značně vylepšit (rozšířit vzorek mluvčích, upřesnit kritéria hodnocení apod.), ale jako prvotní pokus konfrontovat reálná či potenciální data s kompetencí rodilých mluvčích je to zcela dostačující. V tomto ohledu práce splňuje základní požadavky; přesto je hlavně formulačně někde velmi neobratná, a to nejen tradičně tam, kde sekundární literaturu filtruje o něco méně, než by se čekalo, ale i v praktické části, kde autorka zůstává na nová data v podstatě úplně sama. Ke všem diskutabilním aspektům se teď vyjádřím; mnoho sporných bodů se jistě během obhajoby vyjasní. Začnu výtkami ryze formálními, poté přejdu k obsahovým připomínkám.

1) Text by vyžadoval pečlivější korekturu, zejména u italských příkladů je stále mnoho překlepů, což nelze tak snadno přehlédnout, když právě daný příklad je ve středu pozornosti. Např. na s. 30 *radabile* (místo *radarabile*), s. 31 *raggione* (místo *ragione*), na téže straně má být *-mente*, nikoli *-mento*. Na s. 38 *riacendere attezione* (místo *riaccendere attenzione*), tamtéž *ricompagnare*.

2) Některé formulace jsou spíše hovorové a do kvalifikační práce se příliš nehodí. Např. na s. 54 („takže to zde nebudu moc rozepisovat“). Jiné formulace či termíny jsou evidentními kalky z překládané předlohy a v češtině nedávají dobrý smysl. Např. na s. 17 „jazykovědné vědomí mluvčích“; na s. 20 „lingvistická aktivita mluvčích“, na s. 21 „estetické rozpaky“ (v textu, který autorka cituje, jsou zmíněny „etické rozpaky“). Na s. 33 „argumentační charakteristiky“ (jde ve skutečnosti o povahu argumentů daného slovesa); na s. 36 „antiakuzativní“ (má být „antikauzativní“); na s. 37 věta „jež by nedeterminovaly existenci“ (je třeba vysvětlit).

3) Některé teze, které autorka víceméně přebírá z citované literatury, by bylo nutné ve vlastním textu trochu vysvětlit. Na s. 15 je mezi kalky zařazeno i slovo *sottoscrivere* (z lat. *subscribere*) vedle běžně uváděného *grattacielo*. To ovšem dosti rozšiřuje pojetí kalku, výpůjčky atd. Na s. 27 je uvedená definice produktivity, která je ovšem překladem z knihy D. Corbinové, nikoli originální návrh citované reference. Na s. 32 je zmíněn paradigmatický a syntagmatický vztah. Co se tím míní? Podobně na s. 37, kde je řeč o tom, že tři významy „nejsou nesené prvotní sémantikou“. Co tím autorka myslí?

4) Mám také několik dotazů ke konkrétní interpretaci příkladů. Na s. 51 mě zaujalo tvrzení, že *risorgere* je pouze iterativní. Na s. 53 u *rinegoziare* píše autorka, že je neobvyklé, neboť je obtížné si představit opakování akce. Na s. 55 je bezpochyby zajímavé, jak italští mluvčí připouštějí prefix *ri-* jen u některých forem slovesa *avere* (*riavrei* vs. **riho*). Má k tomu diplomantka nějaký komentář? Bylo by možné identifikovat restrikcí, která tu působí? Dále pak na s. 57, kde je řeč o nemožnosti prefixace u již prefigovaných sloves, jako jsou *prefigurare*, *prestampare*, *prediligere*. Není tu kromě sémantiky slovesa (stavová vs. dynamická) ve hře také jeho menší či větší kompozicionalita? (*Prediligere* nelze segmentovat tak jako *prestampare*). Na s. 61 je řeč o rozdílu mezi telickými a atelickými slovesy. Je třeba vzít v úvahu, že telicita pak vzniká až v konkrétní konstrukci, proto jsou některá prefigovaná slovesa v izolaci nepřijatelná (např. rozdíl mezi *?sono rivissuto a Roma* vs. *ho rivissuto un momento davvero magico...*).

5) V závěru práce je předložena teze, která není zdaleka bez zajímavosti. Autorka zde totiž píše, že iterativní prefix *ri-* se snadno kombinuje se slovesy, která jsou frekventovaná, zatímco méně frekventovaná slovesa dávají přednost prostředkům, které iterativitu vyjadřují jinak, zejména pomocí adverbálních výrazů, jako je *di nuovo*. To by jistě stálo za hlubší analýzu; nebylo by tak obtížné nějaká data z korpusu získat. Kromě toho by bylo také zajímavé porovnat i slovesa, která jsou sémanticky pro prefix *ri-* méně přijatelná (např. některá psychologická slovesa; lze tedy sledovat poměry frekvencí mezi např. *riarrabbiarsi* a *arrabbiarsi di nuovo*).

Jak je tedy zřejmé, bakalářská práce Anny Holečkové není jen prostým shrnutím dané problematiky, ale obsahuje i originální analýzy pořízené na základě vlastních dat. To, že v některých ohledech není snadné tato data interpretovat, není tak podstatné. Musím však zdůraznit, že tuto samostatnou a zajímavou analýzu sráží formulační neobratnost a ne příliš pečlivá korektura. Proto navrhuji hodnotit bakalářskou práci Anny Holečkové jako **velmi dobrou**.

V Praze dne 28. srpna 2017

.....
doc. Pavel Štichauer, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce